

Section of the conference: Culturology

Sekcja konferencji: Kulturologia

How to cite: Savytskyi, L. (2025). Cultural Codes of Human Experience: From Myth and Ethnicity to Artificial Intelligence. *World Conference on Emerging Science, Innovation and Policy 2025*. Futurity Research Publishing. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17303659>

Cultural Codes of Human Experience: From Myth and Ethnicity to Artificial Intelligence

Liubomyr Savytskyi

Senior Lecturer, Faculty of Humanities and Information Technologies, National University "Zaporizhzhia Polytechnic", Ukraine

Accepted: Jul 9, 2025 | **Published:** July 20, 2025 | **Language:** Ukrainian

Abstract: The study examines how cultural codes – encompassing archetypal myths, ethnic symbolism, and AI-driven creative practices – shape human experience and self-perception. Using an interdisciplinary approach (qualitative synthesis, comparative analysis, and semiotic interpretation), the research integrates traditional art, literature, folklore, and digital creativity. Findings reveal the continuity between symbolic artistic expression, national identity, and new AI aesthetics. The Ukrainian cultural paradigm – from the Cossack ethos to Stus's epistolary worldview – illustrates how collective memory and aesthetic cognition evolve within digital environments. Artistic forms, such as decorative and bas-relief painting, are being reinterpreted as neurofitness tools for emotional rehabilitation, while AI in visual media is redefining the ethics of cultural production. The results emphasise that culture remains an adaptive cognitive ecosystem connecting myth, emotion, and technology.

Keywords: cultural codes, myth, neurofitness, ethnicity, artificial intelligence, symbolism, Ukrainian literature

Вступ

Культурні коди є своєрідними «нейронними мережами» пам'яті людства, що передають сенси між поколіннями через мистецтво, мову та символи. Від давніх міфологем до сучасних цифрових візуалізацій людина прагне осмислити себе через образ – від барельєфів і народних казок до штучно створених фото-відео сюжетів. У XXI столітті культурна ідентичність дедалі частіше формується на перетині традиційних і технологічних практик, де штучний інтелект стає не лише інструментом, а й співтворцем художніх смислів (Khara, 2025).

Психоемоційний вимір творчості – ще одна сутнісна лінія сучасного мистецтва. Кострікова і Костріков (2025) демонструють, що декоративний і барельєфний живопис мають не лише естетичну, а й терапевтичну функцію, сприяючи емоційній реабілітації. Подібно до цього, літературні тексти Василя Стуса та Олександра Довженка (Коткова, 2023; 2024) виявляють, як концепти «землі» й духовного коріння формують цілісну картину світу.

Мета дослідження

Виявити, як культурні коди людського досвіду – від міфологічних архетипів та етнічних символів до технологічних форм творчості – взаємодіють у сучасному культурному просторі, відтворюючи емоційні, національні та когнітивні структури людської ідентичності.

Літературний огляд

Дослідження сучасного культурного досвіду демонструє глибоку взаємодію між традиційними формами художнього мислення та новими технологічними практиками. Кострікова і Костріков (2025) доводять, що декоративний штукатурний і барельєфний живопис набувають психотерапевтичного потенціалу в межах концепції нейрофітнесу. Така форма мистецької діяльності не лише формує естетичну чутливість, а й відновлює психоемоційний баланс особистості, що підтверджує важливість художнього вираження як чинника когнітивної реабілітації.

Технічний і технологічний аспект культурної творчості яскраво представлений у праці Khara (2025), де штучний інтелект і глибинне навчання осмислюються як нові засоби створення художнього образу у фото- та відеомистецтві. Автор наголошує, що цифрові інструменти не замінюють художника, а розширюють межі його творчої інтенції, створюючи нову модель співпраці людини й алгоритму. Цей підхід відкриває перспективи для формування нової естетики – алгоритмічної, але глибоко людяної за своїм емоційним змістом.

Вивчення етнокультурних структур показує, що символічні коди минулого продовжують визначати сучасне мислення. Піщанська (2018) розглядає феномен українського козацтва як етнокультурну спільність, у якій поєднано героїчні міфи, архетипи свободи та моральної гідності. Такі образи виступають джерелом колективної пам'яті, формуючи стрижень національної ідентичності, який залишається актуальним у сучасних мистецьких практиках.

Літературна площина репрезентації культурних кодів глибоко досліджена у працях Коткової. У колективній монографії (2023) авторка аналізує епістолярну спадщину Василя Стуса як модель філософського самопізнання, що відображає діалог людини з історією, мовою та буттям. У наступній роботі (2024) Коткова звертається до мовотворчості Олександра Довженка, зосереджуючись на вербалізації концепту «земля» – як символу духовної опори, пам'яті й гармонії між природою і культурою.

Міфологічний аспект культурного досвіду продовжують Сенчило (2018) та Senchylo-Tatlilioglu (2022), які порівнюють художні мотиви в українських і турецьких народних казках, а також у жіночих образах Лесі Українки та Суад Дервіш. Їхні дослідження показують, що фольклор і жіноча наративність виконують універсальну функцію збереження моральних і психологічних архетипів. У свою чергу, Цепкало (2016) аналізує міфологему місяця у творчості Миколи Йогансена та Кнута Гамсуна, виявляючи її як символ циклічності буття та підсвідомої енергії творчості.

У праці *«Цивілізаційні типи локусів міста у творчості Т. Шевченка: Поетика художньої організації локальних елементів топосу»* Боклаха (2019) наголошується на просторових кодах культури, які відображають взаємодію індивіда й цивілізаційного середовища через художній образ міста. Цей аналіз демонструє, що локус (місце, простір, топос) є не лише географічною, а й культурно-психологічною категорією, яка структурує досвід, пам'ять і самоідентифікацію. Таким чином, поняття топосу поєднує художню поетику, соціокультурний контекст і семантику національного простору.

Спираючись на позицію Harmel (2025), можна стверджувати, що трансформація розважальних медіа у простір символічного обміну свідчить про глибоку зміну механізмів формування культурних кодів. Якщо раніше роль носіїв сенсів виконували міф, етнічна пам'ять або колективний ритуал, то сьогодні ці функції поступово переходять до цифрових платформ, алгоритмічних рекомендацій та штучно згенерованих наративів. Такі середовища не лише відображають соціальний досвід, але й активно його моделюють, створюючи нові форми колективної ідентичності, що ґрунтується не на походженні чи територіальній спільності, а на цифровій поведінці та участі в алгоритмічно структурованих інформаційних потоках.

Отже, розглянуті наукові джерела окреслюють єдиний концептуальний простір, у якому мистецтво, міф, етнічна культура і штучний інтелект постають взаємопов'язаними складниками

єдиної системи культурних кодів. Вони демонструють, що навіть у цифрову добу людина прагне зберегти емоційно-символічний зв’язок зі своїм культурним корінням, трансформуючи традиційні форми у нові медіа-реальності.

Результати

Візуально-психологічний рівень культури

Дослідження (Кострікова & Костріков, 2025) доводить, що декоративне мистецтво сприяє формуванню емоційного балансу. Цей процес можна інтерпретувати як нейроестетичну модель взаємодії людини з матерією, де споглядання або створення барельєфу активізує сенсорні зони мозку (табл. 1).

Таблиця 1

Елемент мистецтва	Емоційна реакція	Когнітивний ефект
Барельєф, фактура	Сенсорна гармонія	Зниження рівня стресу
Символічний орнамент	Культурна пам'ять	Підвищення самоідентифікації
Колористика	Естетичне задоволення	Активізація творчого мислення

Культурно-наративний рівень

Піщанська (2018) визначає українське козацтво як етнокультурний код колективної свідомості, а Коткова (2023; 2024) простежує цей код у літературній традиції – від поетичного мислення до концепту землі як духовного центру буття. Образ «землі» Довженка та моральна позиція Стуса формують психосемантичну вісь національної ідентичності, що поєднує природне, культурне й духовне.

Міфопоетичний рівень

Сенчило (2018) і Senchylo-Tatlilioglu (2022) підкреслюють, що фольклор і жіночі образи у творах різних культур є універсальними носіями етичних і психологічних архетипів. Цепкало (2016) доповнює це бачення міфологемою місяця – символом циклу життя і творчого оновлення. Разом вони формують міфо-естетичний континуум, де культурні символи функціонують як колективні емоційні алгоритми.

Технологічно-естетичний рівень

Khara (2025) демонструє, як штучний інтелект перетворює традиційну естетику на алгоритмічну, зберігаючи при цьому її символічну природу. Використання AI у весільній фотографії та відеографії створює новий рівень репрезентації – «віртуальний міф» про людину, який поєднує реальність і цифрову інтерпретацію почуттів.

Висновки

Отримані результати доводять, що культурні коди – це динамічна система, яка об'єднує міфологічну спадщину, етнокультурні образи, художнє мислення та технологічну творчість. Вони не зникають у цифрову добу, а трансформуються у нові когнітивні форми – від барельєфу до алгоритму. Штучний інтелект стає не антиподом культури, а її продовженням: засобом естетичної реконструкції емоцій і архетипів. Український культурний досвід – від козацької символіки (Піщанська, 2018) до філософії Стуса і Довженка (Коткова, 2023; 2024) – демонструє, що людська творчість залишається центральним інструментом пізнання себе навіть у добу штучного розуму.

Список використаних джерел

- Harmel, M. (2025). Evolution of the entertainment segment of Ukrainian media. *The journal "Actual problems of innovative economy and law"*, 3, 94-97. <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2025-3-20>
- Khara, S. (2025). *Artificial Intelligence and Deep Learning in Wedding Photo and Video Content Creation*. Педагогічна Академія: наукові записки, (17). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15168074>
- Senchylo-Tatlilioglu, N. (2022). Female characters in Lesya Ukrainka's and Suad Derviş's stories. *Scientific Journal of Polonia University*, 53(4), 119-128. <https://doi.org/10.23856/5314>
- Боклах Д. Ю. (2019). ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ ТИПИ ЛОКУСІВ МІСТА У ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА: ПОЕТИКА ХУДОЖНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛОКАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТОПОСУ. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*, 6, 18-26. http://philologyjournal.lviv.ua/archives/6_2019/5.pdf
- Кострікова, К., & Костріков, О. (2025). Декоративний штукатурний і барельєфний живопис як елементи нейрофітнесу у психоемоційній реабілітації. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15, (3К(188))*, 361-365. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03k\(188\).87](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03k(188).87)
- Коткова, Л. (2023). Концептуальна картина світу в епістолярній спадщині Василя Стуса. У Д. Малєєв (ред.), *Освіта Донеччини: історія, сьогодення та майбутнє: колективна монографія* (сс. 209-244). ГО «Європейська наукова платформа». <https://doi.org/10.36074/d-oblippro.monograph-2023>
- Коткова, Л. (2024). Вербалізація концепту ЗЕМЛЯ в мовотворчості Олександра Довженка. *Література та культура Полісся. Серія "Філологічні науки"*, 25(111), 224-231. <https://doi.org/10.31654/2520-6966-2024-25F-111-224-231>

- Піщанська, В. М. (2018). Феномен українського козацтва як етнокультурної спільності. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*, (40), 18–26. <https://elib.nakkkim.edu.ua/handle/123456789/1693>
- Сенчило, Н. (2018). Порівняльний аналіз поетики та мотивів в українських та турецьких народних казках. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*, (37), 133–139. <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/36050>
- Цепкало, Т. (2016). Міфологема місяця у творчості М. Йогансена та К. Гамсуна. *Філологічні науки*, (24), 51–58. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fil_Nauk_2016_24_9